

לקט הלכות ומנהגי חב"ד

חג השבועות

החל בערב שבת

(נערך ע"פ ספר המנהגים, לוח כולל חב"ד, מעשה מלך ורשימות הרב יוסף שמחה
גינזבורג, הרב יוסף ישעיה ברזין - מרא-דאתרא שכונת קראון הייטס)

יו"ל ע"י בית מדרש ליובאוויטש

'מודעות' - רמת גן

ערב חג השבועות תש"פ

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

יום חמישי ה' סיון

היום יש לסיים את לימוד מסכת סוטה.

הכנות לחג :

תספורת : מצוה על אדם להסתפר בערב יום טוב, שלא יכנס לרגל כשהוא מנוול (שו"ע אדמו"ר הזקן סימן תקכ"ט) ובפרט בערב חג השבועות שרובם ככולם לא הסתפרו בימי הספירה [מלבד יחידי סגולה שמסתפרים גם בל"ג בעומר].

בדורות קודמים היו בתי כנסת של חב"ד בהם היו מקשטים את בית הכנסת באילנות וכד' (כפי המנהג שנזכר בשו"ע אדמו"ר הזקן), אך בלויבאוויטש שבליובאוויטש - הן ברוסיה והן בבית רבינו שבבבל - אין נוהגין כן. ולכן כך הוא המנהג **בכל בתי כנסת חב"ד**.

צדקה : הרגילים בנתינת צדקה בכל יום – בערב חג השבועות יתנו גם עבור החג (לקוטי שיחות חלק כ"ח מהוראות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לחג השבועות), ועד לינתינת צדקה באופן של פתיחה חדשה (מאמר דיבור המתחיל 'אנוכ"י תשמ"ט).

הדלקת נרות למנהגנו נזהרים להדליק את הנרות לפני כניסת החג. מברכים להדליק נר יום טוב ו'שהחיינו'

קטנות המתחילות להדליק : בשיחת חודש סיון תש"נ אמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א דבר חידוש בנוגע לבנות העומדות להתחיל להדליק נרות שבת קודש : "כדאי ונכון שיתחילו להדליק פעם הראשונה תיכף בחג השבועות, שאז יברכו שהחיינו גם על התחלת קיום מצוות הדלקת

נר יום טוב... והמהדרות להתחיל בשבת-קודש הקודמת – יקנו להן שמלה חדשה".

עירוב תבשילין: כאשר חג חל בערב שבת הרי בכדי שיוכלו לבשל או לחמם מחג לשבת יש לעשות עירוב תבשילין.

לשון הזהב של אדמו"ר הזקן בפתיחת הלכות עירוב תבשילין (אורח חיים סימן תקכ"ז ס"א) המסכם בבהירות את מטרת עירוב תבשילין:

"אם חל יום טוב להיות בערב שבת מן הדין היה מותר לעשותן ביום טוב לצורך השבת שלאחריו שהרי המבשל (או עושה שאר מלאכות) ביום טוב לצורך החול אינו לוקה מן התורה הואיל והתבשיל ראוי לבו ביום... אלא שחכמים אסרו לטרוח ביום טוב לצורך החול כיון שאפשר לטרוח בחול עצמו, אבל שבת שאחר יום טוב כיון שאי אפשר לטרוח בשבת עצמה היה ראוי להתיר לטרוח ביום טוב לכבוד השבת כיון שהוא שעת הדחק שאי אפשר בענין אחר ומן התורה אין כאן שום איסור כלל כשמבשל בעוד היום גדול שיש שהות ביום שאם מזדמנים לו אורחים שלא אכלו עדיין היום היו אוכלים מתבשיל זה שמבשל לצורך השבת...
אף על פי כן תיקנו חכמים שלא לבשל ולעשות שאר כל מלאכות אוכל נפש ביום טוב לצורך שבת שלאחריו אפילו בעוד היום גדול אלא אם כן הניח עירוב תבשילין דהיינו שיבשל תבשיל אחד מערב יום טוב ויהיה תבשיל זה שמור אצלו שלא יאבדנו ולא יאכלנו עד לאחר שתיקן ועשה כל צרכי שבת.

יש לזכור להכין אש גם עבור הדלקת נרות שבת למחרת. יש לתכנן גם את שעוני השבת שיתאימו גם לשבת שלאחר החג.

אור לו' סיון - ליל התקדש חג השבועות

קבלת עול תורה: כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ: בליל שבועות צריך כל אחד לקבל עליו עול תורה, הקבלה צריכה להיות הן בלב והן בפה כאומרו: רבונו של עולם הריני מקבל עלי את עולה של תורה (ספר השיחות תד"ש ע' 137).

זמן תפילת ערבית. מפורש בשולחן ערוך כי ממתניים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כדי שיושלמו מ"ט ימי ספירת-העומר "תמימות תהיינה", לפני שנכנס יום-טוב.

תפילה של יום-טוב: שיר המעלות, שמונה עשרה של שלש רגלים. אומרים: "את יום חג השבועות הזה ואת יום טוב מקרא קודש הזה זמן מתן תורתינו..." (בלקוטי שיחות חלק ג' שיחה לחג השבועות התבאר בהרחבה נוסח זה)

קידוש: סדר הקידוש – אתקינו סעודתא (ליו"ט), קידוש ליום טוב. שהחיינו.

ברכת המזון: יעלה ויבוא, הרחמן ליום-טוב. [השוכח יעלה ויבוא ונזכר קודם שאמר שם ה' של סיום הברכה, חוזר ליעלה ויבוא. אם אמר כבר שם ה' חותם הברכה ואחר-כך אומר הנוסח הנדפס בסידור 'ברוך אתה... אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל...'. ואם נזכר אחרי שהתחיל את הברכה הבאה חוזר ומברך ברכת המזון].

תיקון ליל שבועות:

מנהג ישראל להיות ערים כל ליל חג השבועות והוא תיקון על שינת עם ישראל בליל קבלת התורה בפעם הראשונה (הביאור בזה בהרחבה –

לקוטי שיחות חלק ד' לחג השבועות). בהתוועדות שמחת תורה תרנ"ב (תורת שלום ע' 3) הודיע כ"ק אדמו"ר מהורש"ב: "יש תחת-ידי כתב-יד אדמו"ר האמצעי, וכתוב שם שהוא מבטיח למי שיהיה ניעור בליל שבועות כל הלילה, שיזכה ליכתר תורה' והרי אדמו"ר האמצעי היה פוסק".

אמירת התיקון: מנהגנו לומר ולסיים את ה'תיקון ליל שבועות' שנסדר ע"י השל"ה וקדמונים. (מי שלא הספיק לסיימו בלילה, יסיימו ביום. הוד כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מתחיל את אמירת ה'תיקון' עוד לפני ערבית והמשיך לאמרו אחר סעודת יו"ט).

בשיחת ש"פ במדבר תשמ"ח אמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א: יש לומר את התיקון ליל שבועות באופן הראוי כאילו מקבלה עתה מהר סיני, 'באימה ביראה ברתת ובזיע... ההכנה האמיתית לקבלת התורה היא ע"י אמירת 'תיקון ליל שבועות שמעלתו רמוז בשמו – 'תיקון ליל שבועות'!

תיקונים לנוסח 'תיקון ליל שבועות' מכת"ק כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א:

"(א) בכל הדפוסים שראיתי, הסיום דספר יצירה הוא: '...נאמנת בפנים... אחד בפה ואחד בלב'.

"ואינו נכון. כי (נוסף לזה שחסר סיום בדבר טוב, הרי) נוסח זה אינו מובן כלל. וצריך להיות, כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס כספר בפני-עצמו: "'...נאמנת. ג' רעות ללשון: דיבור רע, והמלשין, והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון: שתיקה, ושמירת הלשון, ודיבור אמת'.

"(ב) ומעניין לעניין: ב'תיקון' שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: 'אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב...', הובאו רק שני פסוקים.

"וצריך להיות כבזוהר: אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב: 'ואהבת את ה' אלוקיך', וכתוב: 'מאהבת ה' אתכם', וכתוב 'אהבתי אתכם אמר ה'".

טבילה: באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות-השחר, נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות.

בלוח כולל חב"ד נעתקו דבריו הנפלאים של האריז"ל (שער הכוונות): "ובהגיע אשמורת הבוקר, מעט קודם עלות השחר, בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח, אשר אז נקרא אילת השחר כנודע, אז צריך שתטבול במקוה, ותכוין אל מקוה העליון, שהוא כתר דז"א, הנמשך לו בלילה הזה, והוא נקרא שער החמשים, כמ"ש. ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים כו', ועל ידי כך אנו מקבלים תוספת קדושה מבחינת הכתר הזה". ושיעורו – "כמו רביע שעה קודם אור היום".

ברכות השחר: אם ממשיך להיות ער אחרי עלות השחר נהגו ליטול ידים שלש פעמים על כל יד (לסירוגין), ואז יברך כל ברכות השחר. אך אם יודע שהולך לישן ראוי יותר לברכם אחרי שיעור.

יש להיזהר לקרוא קריאת שמע של שחרית בזמנה. בדיעבד גמור, אם חושש שלא יהיה מי שיעירו לזמן קריאת שמע של שחרית, ראוי לקרוא קריאת שמע לפני שהולך לישון גם אם עדיין לא האיר היום ויעשה זאת על תנאי שאם לא יקום יצא בכך ידי חובת מצות עשה של קריאת שמע.

באגרות קודש (ח"ג ע' תלד, ח"ט ע' רלט) כותב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לאחד כי כאשר ניעור כל הלילה ראוי לישון קצת לפני תפילת שחרית כדי שיוכל להתפלל (ובפרט תפילת החג על כל חלקיה) מתוך כוונה שזהו **עיקר בתפילה** ובכמה חלקים בתפילה הכוונה היא **לעכובא ממש** (עוד יותר מזמן התפילה).

יום שישי, ו' סיון - חג השבועות**(יום בו ניתנה תורה לישראל,****יומא דהילולא רבה של מורנו הבעש"ט בשנת תק"כ)**

שחרית: בבית רבינו שבבבל מתחילה התפילה בשעה הרגילה כבכל שבת ויום-טוב.

שחרית לשלש רגלים. הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר-של-יום ליום ראשון, הושיענו, קדיש יתום.

קריאת התורה

החל משנת תש"מ בה הכריז כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על 'מבצע והשיב לב אבות על ידי בניס' דרש, ביקש והציע אשר "כל בני-ישראל, גם הקטני-קטנים/ות (מבן חודש ומעלה, ואף לפני כן אם אין חשש לבריאות התינוק) יהיו בבית-הכנסת (לכל הפחות) בעת קריאת עשרת הדיברות. בשיחות נוספות באותה תקופה ובמשך כל השנים הבאות עורר שוב ושוב על ענין זה ובמאמר משנת תשמ"ט אמר בניגון של מאמר כי ענין זה הוא השלימות של קבלת התורה בלשון הווה!

קריאת התורה: י"ג מידות – פעם אחת. "ריבונו של עולם", בריך שמייה. שמע, אחד אלוקינו, גדלו וכו' עד "ישועה ורחמים". מוציאים שני ספרי תורה.

[כו"כ מעידים כי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א אומר בלחש ובחשאי את ה"אקדמות" לפני ובין גברא לגברא של קריאת התורה. בספר המנהגים מפורש "אין מנהגנו לומר 'אקדמות'" וזו ההוראה לרבים].

בספר הראשון קוראים חמשה קרואים בפרשת יתרו מ"ב בחודש השלישי" עד סוף הפרשה. את עשרת-הדיברות קוראים ב"טעם העליון" (כלומר לעשות מכל 'דיבור' פסוק אחד, שהרי כן היה במעמד הר סיני שכל דיבור ודיבור נאמר בפני עצמו וכענין בפני עצמו). בשעת קריאת-עשרת הדיברות – עומד הקהל, ופניו אל ספר-התורה (ספר המנהגים).

מניחים את הספר השני על הבימה מימין הספר הראשון, ואומרים חצי-קדיש, הכרזת "יחיי" (כפי שהתבאר בהרחבה בקונטרס "יחי אדוננו"), הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר "וביום הביכורים", ומפטירים במרכבת יחזקאל (התבאר באופן נפלא בלקו"ש חל"ג חג השבועות).

יזכור : לאחר ברכות ההפטרה – הזכרת נשמות.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות.

מנהג רבותינו נשיאינו לאחוז בעץ החיים של הספר-תורה בעת אמירת "יזכור".

אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות אומר 'אב הרחמים'.

תפילת מוסף : אשרי, יהללו, חצי-קדיש.

פסוקי המוספין : מוסף של שלש רגלים. במוסף אומרים פסוקי מוספים המיוחדים לחג השבועות ("וביום הביכורים"). מלבד זאת בנוסח התפילה עצמה בפסקה "ומנחתם ונסכיהם" אומרים (במקום "ושעיר לכפר") "ושני שעירים לכפר" וזאת מפני השעיר הנוסף הבא בחג השבועות ביחד עם שתי הלחם (ענין זה התבאר בהרחבה בספר 'שער הכולל' כאן ובהערות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שם).

נשיאת כפיים : הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי הכוהנים מכוסות בטלית.

איתא בשלחן ערוך אדמו"ר הזקן : כוהן קטן שהגיע לחינוך נושא את

כפיו בברכה עם כוהנים גדולים כדי להתחנך במצוות.
 כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום-טוב אומר הקהל "ריבונו
 של עולם..."

הכוהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'.
אמירת "מזל טוב": כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ: אצל חסידים הראשונים
 נהגו אחרי עשרת הדיברות לומר 'מזל טוב'. זכורני בליובאוויטש זקני
 חסידים שהיו אומרים בחג השבועות 'מזל טוב' (ושם: לאחר התפילה).
 במרוצת השנים באיר הרבי מלך המשיח שליט"א הנהגה זו, אך לא
 רואים אנו נוהג כן ברבים.

סעודות יום טוב

קידוש: אתקינו סעודתא ליו"ט, אלה מועדי, בורא פרי הגפן.
מאכלי חלב: מנהג כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לאוכלם (מיני
 מזונות בלבד) אחרי הקידוש. וטעמים רבים נאמרו על כך והובאו
 להלכה. אחר-כך מברכים ברכה אחרונה (שהרי אין אוכלים באותה
 סעודה גם בשר וגם חלב, גם אם מפסיקים ביניהם) וממתינים לכל
 הפחות שעה אחת.

אלו הנוהגים להרבות באכילת מאכלי חלב, עליהם להקפיד שלא
 לאכול בסעודה זו גבינות צהובות, קשות וכד' שיש לחכות אחריהם שש
 שעות – וכבר כתבו פוסקי זמננו שכיום יש לברר את אופן התהליך של
 כל אחד מגבינות אלו ולפי זה לדעת כמה שעות יש לחכות אחריהם.
 (כיום נעשים גבינות אלו בתהליכים מזורזים ולפי זה יש לברר).

הערה: יש להקפיד על כוס הקידוש שלא תיגע עם מאכלי החלב,
 שהרי משתמשים בה בדרך כלל בסעודות חג עם בשר וכו'.

סעודת יום-טוב: נוטלים ידים לסעודת יום-טוב הכוללת בשר, ושותים
 בה גם יין לשמחת יום טוב.

בלקוטי שיחות חלק ל"ג (ע' 62 ואילך) התבאר כי לאור זאת שבזמן שבת המקדש קיים אוכלים בשר של שלמים, הרי אכילה זו היא אכילה של שמחה שיש בה מצוה.

פשיטא שהסעודה החלבית שהיא מנהג, אינה מחליפה את סעודת יו"ט בבשר שהיא מצוה משום עונג ושמחת יו"ט. (וראה בהרחבה שו"ע אדה"ז סימן תצ"ד סט"ז ועוד). והכל מודים דבעצרת בעינן נמי לכס. ובספר השיחות תשי"ג "הסעודה של חג השבועות... היא סעודת מצוה. מה אם מכניסים ילד אחד תחת כנפי השכינה (בברית מילה) עושים סעודת מצוה, כל שכן כאשר שישים ריבוא נכנסו תחת כנפי השכינה (ע' 143).

מנחה: קרבנות, אשרי, ובא לציון. תפילה לשלש רגלים.

תהלוכה: בספר השיחות תנש"א מזכיר שוב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על מנהג ה'תהלוכה' ביום טוב ובפרט בחג השבועות ללכת לבתי כנסת, לשמח בשמחה של מצוה, פקודי ה' ישרים משמחי לב, נגלה דתורה ופנימיות התורה.

התוועדות: לפני השקיעה נוטלים ידים לסעודה, אוכלים כשיעור כביצה ויושבים להתוועדות. מנגנים את ניגוני רבותינו נשיאנו בהזכרת שמם הק'. בהתוועדויות אלו מעורר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על התחזקות בשיעורי החת"ת כאשר יש להם קשר מיוחד לחג השבועות: חומש של משה רבינו, תהלים של דוד מלכא משיחא שיום ההילולא שלו בחג השבועות ותניא שהיא תורת הבעש"ט כנ"ל שיום ההילולא שלו ביום ראשון של חג השבועות. וכן לעורר על שיעורי הרמב"ם.

בחג השבועות תנש"א, חודש וחצי לאחר שיחת כ"ח ניסן, גילה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בעת ההתוועדות שני ענינים מופלאים בגאולה ומשיח: קונטרס תורה חדשה מאתי תצא ואת הגימטריא של 'נמי לכס' שהיא בגימטריא 'קץ' והתבארו ענינים אלו ב'דבר מלכות'.

חוזרים מאמר דא"ח לחג השבועות. (נקל למוצאם כיום בספר המאמרים לחג השבועות שיו"ל ע"י מכון להפצת תורתו של משיח).

הכנות לשבת

יש לזכור לומר היום שנים מקרא ואחד תרגום כמו בכל ערב שבת.

ליל שבת קודש – ז' בסיוון – אסרו חג

קבלת שבת – מתחילים: 'מזמור לדוד'. ב'לכה דודי' אומרים: 'גם בשמחה ובצהלה'.

יום השבת:

פרשת נשא. **קריאת התורה:** לפי 'מנהג מדינתנו' (חומש 'תורה תמימה'), ההפסקות בין העליות שונות מהנהוג ברוב החומשים, והן כדלהלן: **שני** מתחיל: 'בני מררי' (ד, כט). **שביעי** מתחיל: 'זאת חנוכת המזבח' (ז, פד).

תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך'. פרקי אבות – פרק א'. בקביעות בשנה זו אומר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א: "בוודאי ימצאו אופן המתאים... להמשיך ולהוסיף – באופן ד'כפליים לתושייה' ביום השבת" (התוועדויות תשמ"ג ח"ג ע' 1633). עורכים התוועדות רעוא דרעוין ובנטילת ידים.

בסעודה אחרונה זו כדאי להשתמש בפת השלימה של העירוב תבשילין.

יום ראשון ח' סיוון

כינוס תורה

כנהוג בכל שלושת הרגלים עורכים בכל אסרו-חג 'כינוס תורה' בכל מקום שאפשר.

כינוסי ילדים

איתא בלקוטי שיחות (חלק כג עמוד 249, 259): לאסוף ולכנס ילדי ישראל הן בנים והן בנות, גם בימי התשלומין לחג-השבועות, ומה טוב – עד י"ב בסיוון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה טוב – פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי-הספר שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית-הכנסת, "מקום שמגדלין בו תפילה".

על-דרך זה יש לנהוג בבתי-הספר ובתי-הכנסת שבארץ-הקודש. ובארץ-הקודש בנוסף לזה יכנסו אותם גם במקומות הקדושים, ובמיוחד בכותל המערבי שאין השכינה זזה ממנו, ובמערות המכפלה (ובוודאי יקבלו רשיון לכך), וגם בקבר רחל אימנו.

ימי התשלומין

אין אומרים תחנון עד שבת-קודש י"ב בסיוון. ונתבאר בישחות הקודש כי אין בכך כל חסרון של אמירת תחנון ואדרבה כאשר אין צורך לומר תחנון על פי דין הרי נשלמים כל הענינים הנפלאים על ידי אמירת תחנון.